

Maiju Arhipoff & Essi Harju

**PEREHDYTY SOPAS BIOANALYYTIKKO-OPISKELIJOILLE AMMATTITAITOA
EDISTÄVÄLLE HARJOITTELUJAKSOLLE ROVANIEMEN ALUELABORATORI-
OON**

**PEREHDYTY SOPAS BIOANALYYTIKKO-OPISKELIJOILLE AMMATTITAITOA
EDISTÄVÄLLE HARJOITTELUJAKSOLLE ROVANIEMEN ALUELABORATORI-
OON**

Maiju Arhipoff & Essi Harju
Opinnäytetyö
Syksy 2016
Bioanalytiikan tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Bioanalytiikan tutkinto-ohjelma

Tekijät: Maiju Arhipoff & Essi Harju

Opinnäytetyön nimi: Perehdytysopas bioanalyttikko-opiskelijoille ammattitaitoa edistävälle harjoittelujaksolle Rovaniemen aluelaboratorioon

Työn ohjaajat: Mika Paldanius, Irja Parkkinen, Sirpa Kuopus, Liisa Lehto

Työn valmistumislukukausi- ja vuosi: Syksy 2016

Sivumäärä: 39+5

Ammattitaitoa edistävä harjoittelu on tärkeä osa bioanalyttikon koulutusta. Harjoittelu edistää bioanalyttikko-opiskelijan ammatillista kasvua ja sen avulla hän oppii esimerkiksi tulevaan ammatinsa kuuluvia työtehtäviä. Opinnäytetyön aihe saatiin Pohjois-Suomen laboratoriokeskuksen liikelaitoskuntayhtymältä NordLabilta. Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa laadukas perehdytysopas NordLabin Rovaniemen aluelaboratorioon. Opinnäytetyön tavoitteena on perehdytysoppaan avulla helpottaa bioanalyttikko-opiskelijoiden harjoittelun aloitusta sekä auttaa harjoittelujaksoon valmistautumisessa ja kehittää NordLabin Rovaniemen opiskelijaohjausta. Perehdytysopas tehtiin koskemaan pääasiassa Bioanalytiikan ammattitaitoa edistävää harjoittelujakso II:sta.

Opinnäytetyön tuloksena syntyi kattava perehdytysopas, jota pystyvät hyödyntämään bioanalyttikko-opiskelijat, opiskelijoiden ohjaajat ja NordLabin Rovaniemen aluelaboratorion henkilökunta. Perehdytysoppaaseen valittiin perustietoa niin NordLabista organisaationa, Lapin sairaanhoitopiiristä kuin itse NordLabin Rovaniemen aluelaboratoriosta. Perustiedot helpottavat opiskelijan harjoittelun aloitusta. Perehdytysoppaassa käydään läpi laboratorion eri osa-alueet työpiste- ja työvuorokuvauksineen. Kuvaukset auttavat opiskelijaa hahmottamaan harjoittelujakson sisältöä ja asettamaan itselleen oppimistavoitteet tulevalle harjoittelujaksolle.

Opinnäytetyössä keskeisiä käsitteitä ovat oppiminen, perehdyttäminen, ammattitaitoa edistävä harjoittelu ja bioanalyttikko-opiskelija. Niistä löytyvää kirjallista tietoa hyödyntämällä pystyttiin parantamaan perehdytysoppaan laatua. Perehdytysopas tuotettiin moniammatillisessa yhteistyössä ja sen arvioivat ohjausryhmän jäsenet. Arviointia tehtiin myös NordLabin Rovaniemen aluelaboratorion henkilökunnan ja harjoittelussa olleiden bioanalyttikko-opiskelijoiden antaman palautteen avulla.

Opinnäytetyön jatkotutkimusaiheena voisi selvittää laajemmin perehdytysoppaan hyödyllisyyttä ja toimivuutta NordLabin Rovaniemen aluelaboratoriossa harjoittelujaksoaan suorittavilla bioanalyttikko-opiskelijoilla. Muita jatkotutkimusaiheita voisivat olla esimerkiksi perehdytysoppaan laajentaminen koskemaan kaikkia bioanalyttikko-opiskelijoiden ammattitaitoa edistäviä harjoittelujaksoja tai tehdä perehdytysopas muihin NordLabin aluelaboratorioihin käyttäen tehtyä perehdytysopasta pohjana.

Asiasanat: oppiminen, perehdyttäminen, harjoittelu, bioanalyttikko-opiskelija

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Biomedical Laboratory Science

Authors: Maiju Arhipoff & Essi Harju

Title of thesis: Familiarization guide for biomedical science students for the practical training period in a central hospital

Supervisors: Mika Paldanius, Irja Parkkinen, Sirpa Kuopus, Liisa Lehto

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2016 Number of pages: 39+5

Practical training is an important part of the Degree Programme in Biomedical Laboratory Science. Practical training promotes the professional growth of biomedical science students and familiarizes them with future work assignments. The subject of this thesis was assigned by the Northern Finland central laboratory federation NordLab. The purpose of this thesis was to produce a familiarization guide for biomedical students for their practical training period in a central hospital laboratory. This guide was made specifically for NordLab Rovaniemi area laboratory. The aim of this familiarization guide is to support students through their practical training and help them to design their goals for different periods of practical training.

The result of the thesis was a comprehensive familiarization guide, that can benefit students, their supervisors and the staff of NordLab Rovaniemi area laboratory. The familiarization guide provides basic information about the whole NordLab organization, Lapland Central District and Rovaniemi area laboratory. This information helps students to get started with their training period. The familiarization guide includes descriptions of different parts of the laboratory and general information about the tasks during a work shift. These descriptions help students to understand the content of the practical training.

Key concepts of the thesis are learning, familiarization, practical training and biomedical laboratory science student. The literature based on these concepts was used to improve the quality of the product. The familiarization guide was made in multi-professional co-operation. Group of mentors evaluated the familiarization guide. The staff and trainees of NordLab Rovaniemi area laboratory gave feedback on the guide.

Because the familiarization guide wasn't pretested, it could be a topic for further research. The research could focus on, for example, how useful and functional this guide is for biomedical laboratory science students. Further research could also be an extension of this guide so that it includes all three practical training periods of the Degree Programme in Biomedical Laboratory Science. Because it was found that this type of guide was necessary, familiarization guide for NordLab Rovaniemi area laboratory could be used as an example for other NordLab area laboratories' familiarization guides.

Keywords: learning, familiarization, practical training, biomedical laboratory science student

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	OPPIMINEN	9
2.1	Itseohjautuvuus	9
2.2	Tavoitteiden asettaminen	10
2.3	Itsearviointi	10
3	AMMATTITAITOA EDISTÄVÄ HARJOITTELU.....	12
3.1	Bioanalyytikon koulutus	12
3.2	Harjoittelu bioanalytiikan koulutusohjelmassa	12
3.3	Työssäoppiminen	13
3.4	Opiskelijan ohjaus	14
4	PEREHDYTTÄMINEN	16
4.1	Perehdytyksen sisältö ja tavoitteet	16
4.2	Perehdytysopas perehdyttämisen tukena.....	17
4.2.1	Perehdytysoppaan sisältö	17
4.2.2	Perehdytysoppaan kieli	17
4.2.3	Perehdytysoppaan ulkoasu.....	18
5	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE	19
6	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	20
6.1	Projektiorganisaatio.....	20
6.2	Aihe ja aiheen rajaus.....	22
6.3	Perehdytysoppaan suunnittelu	23
6.4	Perehdytysoppaan toteutus.....	24
6.4.1	Sisältö	24
6.4.2	Ulkoasu	26
6.4.3	Käyttöönotto.....	27
6.5	Palaute	27
6.5.1	Palautteen analysointi ja tulokset.....	28
6.6	Perehdytysoppaan hyödynnettävyys.....	33
7	POHDINTA	34
7.1	Opinnäytetyön arviointi.....	34
7.2	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	35

7.3	Opinnäytetyön tekijöiden ammatillinen kasvu.....	35
7.4	Jatkotutkimusaiheet.....	36
	LÄHTEET.....	37
	LIITTEET	40

1 JOHDANTO

Bioanalytiikan tutkinto-ohjelma sisältää paljon käytännön harjoittelua. Harjoittelu toteutetaan sekä koulun harjoitustunneilla, että ohjatussa harjoittelussa eri laboratorioissa. Ammatillisissa koulutuksissa korostetaan työkokemusta ja työpaikalla oppimista (Jarvis 2004, 90). Jokainen harjoittelutilanne on uusi kokemus, jossa tapahtuu paljon oppimista (Jarvis 2004, 91). Perehdytyksen tavoitteena on antaa työntekijälle yleiskuva organisaatiosta, toiminnan tarkoituksesta ja toimintatavoista (Kangas & Hämäläinen. 2007, 2). Perehdyttäminen on tärkeä asia niin opiskelijalle kuin uudelle työntekijällekkin. Hyvin onnistunut perehdytys lisää työturvallisuutta, työntekijän motivoitumista ja työhön sitoutumista (Kangas ym. 2007, 2-5.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa perehdytysopas bioanalyttikko-opiskelijoille ammattitaitoa edistävälle harjoittelujaksolle NordLabin Rovaniemen aluelaboratorioon. Aiheen opinnäytetyölle saimme Pohjois-Suomen laboratoriokeskuksen liikelaitoskuntayhtymältä NordLabilta, jonka kanssa tuote tehtiin yhteistyönä. Aihe syntyi opinnäytetyön tekijöiden oman harjoittelujakson aikana. Keskustelimme NordLabin Rovaniemen aluelaboratorion opiskelijavastaavan kanssa siitä, miten bioanalyttikko-opiskelijoiden harjoittelua voisi kehittää Rovaniemen aluelaboratoriossa. Keskustelun tuloksena päädyttiin siihen, että perehdytysopas voisi olla hyvä apuväline tukemaan opiskelijaohjausta ja antamaan bioanalyttikko-opiskelijalle kattavasti tietoa hänelle tärkeistä asioista.

Perehdytysopas on tarkoitettu opiskelijoille, jotka tulevat suorittamaan harjoittelujaksonsa NordLabin Rovaniemen aluelaboratoriossa. Perehdytysopas palvelee parhaiten kolmannen vuoden bioanalyttikko-opiskelijoita, jotka suorittavat Bioanalytiikan ammattitaitoa edistävää harjoittelujakso II:sta. Kyseinen harjoittelujakso on monipuolisin harjoittelujakso bioanalyttikon koulutusohjelmassa. Perehdytysoppaassa haluttiin kertoa laajasti aluelaboratoriosta ja sen osa-alueista yleisellä tasolla.

Perehdytysoppaan tavoitteena on auttaa bioanalyttikko-opiskelijoita onnistumaan harjoittelujaksoilaan ja kehittämään opiskelijaohjausta NordLabin Rovaniemen aluelaboratoriossa. Suurin hyöty perehdytysoppaasta tulee opiskelijoille, sillä se selkeyttää heidän harjoittelunsa etenemistä sekä auttaa hahmottamaan harjoittelujakson tulevaa sisältöä. Perehdytysopas toimii opiskelijaohjaajien

tukena arvioinnissa, harjoittelun suunnittelussa sekä ohjaamisessa. Perehdytysopas sisältää yksityiskohtaista tietoa Lapin keskussairaalaista ja NordLabin Rovaniemen aluelaboratoriosta, joten se helpottaa harjoittelun aloitusta.

2 OPPIMINEN

Oppiminen on ihmiselle elämän mittainen prosessi (Jarvis 1995, 1). Ihminen pystyy ohjaamaan omaa oppimistaan. Oppiessaan ihminen käsittelee saatua tietoa tietoisesti ja alitajuntaisesti. Oppimiseen kuuluu monia tahoja, kuten oppilas, opettaja, oppimistilanne ja -ympäristö. Ympäristöllä on suuri vaikutus saatuihin oppimistuloksiin. Parhaimmillaan oppimisympäristö parantaa opiskelijan oppimistuloksia, mutta pahimmillaan se voi heikentää opiskelumotivaatiota. Oppimista voidaan tehostaa valitsemalla suotuisa ympäristö. Kuitenkin opiskelu ja oppiminen ovat hyvin yksilöllisiä prosesseja, joiden lopullinen oppimistulos on kiinni opiskelijasta (Kauppila 2003, 17–19.)

Havainnointi on yksi oppimistapa (Rauste-von Wright 2003, 23). Toinen tärkeä oppimisen muoto on toiselta ihmiseltä oppiminen (Coffield 1998, 37). Havaittaessa oppija valikoi ja tulkitsee tietoa. Koska ihmisellä on rajallinen kapasiteetti käsitellä jatkuvaa uutta tietotulvaa, täytyy siis tietoa valikoida. Koska oppija on aina yksilö, havainnoitavia asioita tulkitaan eri tavalla yksilöiden välillä. Havainnoitavia asioita yhdistetään aiemmin opittuihin ja koettuihin asioihin (Rauste-von Wright 2003, 23.) Yksilön kokemusten lisäksi sosiaalisella vuorovaikutuksella on merkittävä rooli oppimisprosessissa. Sillä oppija saa jaettua vastuuta ja saa tukea oppimiseensa (Rauste-von Wright 2003, 128.)

2.1 Itseohjautuvuus

Itseohjautuvuudella tarkoitetaan sitä, että oppija ohjaa omaa oppimistaan ja toimintaansa. Oppijan täytyy pystyä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan (Männikkö & Pohjatalo.) Opiskelijoiden on hyvä saada opettajiltaan tukea itseohjautuvuuden tavoittelussa (Kauppila 2003, 84). Opiskelijan itseohjautuvuutta huonontaa, jos hänelle annetaan oppimistehtävät suoraan ohjaajan tai opettajan toimesta (Romppanen 2004, 37).

Opiskelija on itseohjautuva, jos hän on aktiivinen omassa työssään ja oma-aloitteisesti etsii tarvittavaa tietoa (Coffield 1998, 38). Itseohjautuvuutta kehittää siihen soveltuvat opetusmenetelmät, joita ovat esimerkiksi oppimistehtävät ja ryhmätyöskentely (Kauppila 2003, 84). Ammatillisissa koulutuksissa pyritään kehittämään opiskelijan itseohjautuvuutta antamalla opiskelijalle mahdollisuus vaikuttaa omiin opintoihinsa sekä kannustamalla ottamaan enemmän vastuuta esimerkiksi opintojen etenemisestä (Laine & Ruishalme & Salervo & Siven & Välimäki. 2009, 57).

2.2 Tavoitteiden asettaminen

Opiskelijalle on tärkeää määrittää selkeät tavoitteet ja oppimisen päämäärä (Kauppila 2003, 103). Kun opiskelija asettaa itsenäisesti omat tavoitteensa, se luo perustan opiskelumotivaatiolle (Kauppila 2003, 84). Tavoitteiden pohtimisella päästään lähemmäksi realististen osa- ja kokonaistavoitteiden syntymistä. Suunniteltaessa tavoitteita saadaan selkeämpi kuva myös asioiden tärkeysjärjestyksestä. Realististen tavoitteiden luominen on tärkeää oppimistuloksen saavuttamisessa. Parhaimpia tuloksia syntyy silloin, kun laadittuihin tavoitteisiin sitoudutaan (Kauppila 2003, 104.) Erilaiset oppimistehtävät palvelevat työyhteisöjä, sillä niiden avulla työyhteisö pystyy tarkastelemaan opiskelijan kehitystä ja tavoitteisiin pääsyä (Romppanen 2004, 29).

Työkokemus on tärkeää ammatillisen kasvun kannalta. Työkokemuksista oppiminen on jatkuva prosessi. Toiset opiskelijat oppivat paremmin kokemusten kautta. Myönteiset kokemukset edistävät oppimista paremmin kuin vastoinkäymiset (Ruohotie 2000, 62.) Ei kuitenkaan voida ajatella, että tietyssä oppimistilanteessa opitut asiat siirtyisivät automaattisesti uusiin erilaiseen tilanteeseen, mikä täytyy ottaa huomioon opetusta suunniteltaessa (Rauste-von Wright 2003, 33).

2.3 Itsearviointi

Itsearviointi tarkoittaa arviointia, missä henkilö arvioi omaa tai jonkin yhteisön toimintaa. Itsearvioinnin voidaan ajatella olevan myös työyhteisön tai yhden jäsenen tapa tutkia ja kehittää omaa tai yhteisön toimintaa. Tässä tapauksessa itsearviointi on yksi oppimisen prosessi, joka tukee yksilön ja yhteisön oppimista. Itsearvioinnissa tärkeintä on se, että yksilö tai yhteisö arvioi itse, ovatko he saavuttaneet asettamansa tavoitteet. Yksilölle ja yhteisölle syntyy itsearvioinnista näkemys omasta toiminnastaan (Hulkari 2006, 64–65.) Itsearviointia voidaan toteuttaa monella tavalla, esimerkiksi kyselylomakkeilla, keskusteluilla ja haastatteluilla (Hulkari 2006, 65).

Harjoittelussa itsearvioinnin on perustuttava opetussuunnitelman ja tutkinnon arviointikriteereihin (Romppanen 2004, 8). Opiskelija ei näe omaa osaamistaan automaattisesti. Itsearviointi on siihen hyvä työkalu. Pohtimalla omaa osaamistaan, opiskelija pystyy tuomaan oman osaamisensa näkyväksi tietoisien tutkiskelun avulla (Romppanen 2004, 19.) Itsearviointia on hyvä tehdä kirjallisessa muodossa, sillä kirjoittaminen tuo paremmin opiskelijan ajatukset esille. Kirjallisen itsearvioinnin

kautta opiskelija kehittää omia ajatuksiaan sekä mahdollistaa niiden paljastamisen muille (Rompanen 2004, 29.)

Itsearviointi helpottaa omien oppimistavoitteiden asettamista. Arvioimalla itseään opiskelijan täytyy pohtia omaa osaamistaan. Pohtiessaan osaamistaan hän tuo esille omat vahvuutensa sekä kehittämistä kaipaavat osa-alueensa. Itsearviointia on hyvä tehdä koko oppimisprosessin ajan, sillä opiskelija pystyy näin seuraamaan omaa kehittymistään (Laine ym. 2009, 61.)

3 AMMATTITAITOA EDISTÄVÄ HARJOITTELU

3.1 Bioanalytiikan koulutus

Oulun ammattikorkeakoulun opetussuunnitelman mukaan bioanalytiikan tutkinto-ohjelma on laajuudeltaan 210 opintopistettä ja koulutus kestää noin 3,5 vuotta. Opiskelija saa tutkintonimikkeeksi valmistuttuaan bioanalytikko (AMK). Koulutuksen tavoitteena on muun muassa harjaannuttaa opiskelija asiakaslähtöiseen palvelutoimintaan, näytteiden analysointiin sekä laadukkaaseen näytteenottoon. Tärkeitä osa-alueita koulutuksessa ovat laatu- ja turvallisuusosaaminen sekä laboratoriopalveluiden kehittäminen. Koulutus sisältää opintoja esimerkiksi ihmisen anatomiasta sekä elimistön kemiallisista ja fysiologisista ilmiöistä. Opintoihin sisältyy fysiikkaa, kemiaa, patologiaa, hematologiaa sekä monia muita bioanalytiikan työn kannalta tärkeitä osa-alueita (Bioanalytikko (AMK) Oulun ammattikorkeakoulu.)

3.2 Harjoittelu bioanalytiikan koulutusohjelmassa

Bioanalytiikan tutkinto-ohjelma sisältää paljon käytännön harjoittelua. Harjoittelua toteutetaan niin koulun harjoitustunneilla kuin ohjatussa harjoittelussa eri laboratorioissa. Opettajat järjestävät ohjattuja harjoitustöitä koulun tiloissa. Bioanalytikko-opiskelijalta edellytetään suunnitelmallisuutta ja vastuullisuutta harjoitteluissaan. Opiskelijalla on hyvä olla valmiuksia myös itsenäiseen opiskeluun. Lisäksi tutkintoon kuuluu kolme erillistä ammattitaitoa edistävää harjoittelujaksoa, jotka suoritetaan koulun ulkopuolella työyhteisön ohjaamana. Oulun ammattikorkeakoulussa lukuvuonna 2013–2014 aloittaneilla bioanalytikko-opiskelijoilla tutkinnon sisältämästä 210 opintopisteestä 42 opintopistettä tulee ammattitaitoa edistävästä harjoittelujaksoista (Bioanalytiikan koulutusohjelma, Oulun ammattikorkeakoulu.)

Ensimmäinen bioanalytikko-opiskelijoiden harjoittelujakso, Bioanalytiikan ammattitaitoa edistävä harjoittelujakso I, suoritetaan terveyskeskuslaboratoriossa ja on laajuudeltaan 12 opintopistettä. Pidempi Bioanalytiikan ammattitaitoa edistävä harjoittelujakso II suoritetaan keskussairaalan tai yliopistollisen sairaalan laboratoriossa ja sen laajuus on 19 opintopistettä. Tähän harjoittelujaksoon täytyy sisältyä verensiirtotoimintaa 1.5 op, kliinistä neurofysiologiaa 1.5 op sekä aikuisten ja lasten näytteenottoa 2 op. Viimeisen Bioanalytiikan ammattitaitoa edistävä harjoittelujakso III:n laajuus on

11 opintopistettä ja se katsotaan syventäväksi harjoitteluksi. Opiskelija saa valita mielenkiintonsa ja koulun tarjonnan mukaan vaihtoehtoisia ammattiopintoja, joita ovat esimerkiksi hematologia ja mikrobiologia (Bioanalytiikan koulutusohjelma, Oulun ammattikorkeakoulu.)

3.3 Työssäoppiminen

Ammatillinen koulutus sisältää paljon työssäoppimista (Laine, Ruishalme, Salervo, Siven & Välimäki 1999, 125). Terveysalan ammatillisen koulutuksen harjoittelussa on tarkoituksena perehdyttää opiskelija terveydenhuollon arvomaailmaan ja tehtäviin. Ammatillisissa koulutuksissa korostetaan työkokemusta ja työpaikalla oppimista (Jarvis 2004, 90.) Opiskelija saa koulutuksen aikana ammattitaidon toimia tulevissa työtehtävissään. Oppilaitoksissa opitaan tarvittava teoretieto, jota opetellaan soveltamaan käytännön harjoitteluissa. Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on varmistaa, että opiskelijan harjoittelujakso tarjoaa hänelle riittävästi koulutuksen vaatimia oppimismahdollisuuksia (Heinonen 2004, 13.)

Työelämässä tapahtuu jatkuvasti suuria muutoksia. Oppilaitosten täytyy pysyä työelämän kehityksessä mukana, sillä niiden on annettava opiskelijoille valmiudet työelämässä toimimiseen. Muutosten takia työelämän yhteyshenkilöiden ja oppilaitosten opettajien välinen yhteistyö ja sen kehittäminen ovat keskeisiä asioita (Harra, Raitaniemi & Ruohotie 2000, 13.) Opettajien, työyhteisön ja harjoittelijan välinen tiedonkulku on oltava avointa. Tällä edesautetaan harjoittelun onnistumista ja harjoittelupaikan sekä henkilöstön osallistumista harjoittelijan tukemiseen. Avoimen tiedonvaihdon edellytyksenä on selkeästi asetetut yhteyshenkilöt (Heinonen 2004, 17.)

Suomen laissa on asetuksia, jotka koskevat terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Näiden asetusten avulla halutaan muun muassa edistää potilasturvallisuutta. Osaa näistä laeista sovelletaan koskemaan myös terveysalan opiskelijoita (Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 1994, § 2.) Salassapitovelvollisuus on tärkeä osa potilasturvallisuutta. Salassapitovelvollisuus tarkoittaa sitä, että työntekijä ei saa missään muodossa kertoa eteenpäin asiakasta tai hänen perhettään koskevia tietoja, jotka hän on saanut tietoonsa työnsä kautta. Velvollisuus koskee myös opiskelijoita heidän harjoittelujaksonsa aikana. Vaitiovelvollisuus pysyy voimassa silloinkin, kun opiskelija lopettaa harjoittelunsa tai työntekijä ei toimi enää asemassaan (Salassapito- ja vaitiovelvollisuus, 2008.)

Jokainen harjoittelutilanne on uusi oppimiskokemus, jossa tapahtuu paljon oppimista (Jarvis 2004, 91). Harjoittelujaksot suoritetaan tavallisilla työpaikoilla, joissa opiskelijat ovat ammattilaisten ohjauksessa. Harjoittelussa opiskelijan ei tarvitse olla valmis eikä hallita kaikkia ammatin osa-alueita. Jokaiselle harjoittelujaksolle asetetaan omat oppimistavoitteet, joiden toteutumista seurataan ja arvioidaan. Jokaisen opiskelijan tavoitteiden asettamisessa otetaan huomioon hänen oma lähtötasonsa ja työpaikan harjoittelumahdollisuudet (Laine ym. 2009, 12.) Työharjoittelun aikana opiskelija pääsee osalliseksi moniammatilliseen tiimiin (Janhonen 2005, 16).

Opiskelijan ammatillinen kasvu ja sen kehitys ovat vähitellen tapahtuvaa sekä jatkuvaa oppimista. Ammatillinen kasvu ei lopu opiskelijan valmistumiseen, vaan kasvu jatkuu koko työuran ajan (Laine ym. 2009, 21.) Harjoittelussa opitut asiat luovat perustan opiskelijan ammatilliselle kasvulle (Heinonen 2004, 13) ja työssäoppiminen kehittää sitä huomattavasti (Laine ym. 2009, 24.)

3.4 Opiskelijan ohjaus

Opetusministeriö asettaa kriteerejä ammattikorkeakoulutukseen ja sen sisältöön. Koulutusta säätelee myös ammattikorkeakoululaki. Opetusministeriön selvityksessä on asetettu, että bioanalytiikan koulutuksessa ammattitaitoa edistävä harjoittelu toteutetaan ohjatusti. Koulutusta järjestävät ammattikorkeakoulut solmivat harjoittelupaikkojen kanssa harjoittelusopimuksen, jonka mukaan harjoittelu toteutetaan (Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon 2006, 26.)

Harjoitteluun kuuluu monia opiskelijaa ohjaavia henkilöitä. Niitä ovat esimerkiksi opettajat ja harjoittelupaikan opiskelijavastaavat sekä muu henkilökunta. Opettajat ohjaavat opiskelijoiden oppimista. Keskustelu opettajien ja muiden opiskelijoiden kanssa harjoittelun tapahtumista lisää opiskelijoiden oppimista. Opiskelijoita ohjataan myös tarkastelemaan harjoittelupaikkansa toimintaa kriittisesti. Myös opettajien ja ohjaajien toimintaa arvioidaan opiskelijan suoriutumisen lisäksi (Laine ym. 2009, 13.)

Ohjauksessa on kyse kokeneemman ohjaajan ja kokemattomamman ohjattavan välisestä suhteesta. Suhteen toimimisen kannalta on tärkeää, että molemmat osapuolet sitoutuvat ohjaukseen ja ohjattavan on saatava yhteys ohjaajaansa aina tarvittaessa. Suhde hyödyttää kumpaakin osapuolta. Ohjattava saa tarvittavia ohjeita ja neuvoja ammattitaitonsa kehittämiseen. Ohjaaja voi

saada suhteesta onnistumisen tunteen, jonka seurauksena hän kokee mielihyvää ja hänen itsetuntonsa paranee. Lisäksi ohjaaja voi saada ohjattavasta tulevaisuudessa avun työhönsä ja ohjattavan kautta hän voi löytää lisää motivaatiota työlleen (Rose, Rukstails & Schuckit, 2005.)

Ohjauksessa on huomioitava ohjattavan lähtötaso. Ohjattavan alkutaipaleella ohjaajan on opetettava hänelle perusasioita ja -tekniikoita. Ohjattavan kehittyessä ohjaajan rooli muuttuu ja hänestä tulee asiantuntija, jonka kanssa ohjattava voi keskustella ja pohtia työlleen olennaisia asioita syvällisemmin. Ohjaajan on ohjauksen onnistumisen varmistamiseksi seurattava ohjattavansa edistymistä jatkuvasti (Rose ym. 2005.)

Hyvä ohjaaja kertoo omista kokemuksistaan ja rohkaisee ohjattavaa. Ohjaus ei ole aina sanallista, vaan ohjattava oppii myös seuraamalla ohjaajansa asennetta, käytöstä sekä näkökulmia. Ohjattava ei saa ohjauksen aikana tukeutua liikaa ohjaajaansa, vaan hänen on opittava itsenäiseksi ja etsimään tietoa myös muualta. Ohjattavan on muistettava, että hän on vastuussa omasta oppimisestaan eikä ohjaaja kokemuksestaan huolimatta ole kaikkietävä (Rose ym. 2005.)

4 PEREHDYTTÄMINEN

4.1 Perehdytyksen sisältö ja tavoitteet

Perehdyttäminen on tärkeä asia niin opiskelijalle kuin uudelle työntekijällekkin. Perehdyttämisellä autetaan uutta työntekijää selviämään uusista työtehtävistä nopeasti ja itsenäisesti. Hyvin onnistunut perehdytys lisää työturvallisuutta, työntekijän motivoitumista ja työhön sitoutumista. Lisäksi työn kustannukset vähenevät tehokkaan perehdyttämisen ansiosta. Perehdytyksen suunnittelusta ja toteutumisesta vastaa työpaikan esimies (Kangas & Hämäläinen 2007, 2-5.)

Perehdytyksessä on hyvä käydä ilmi yrityksen yleiskuva sekä omistussuhteet, organisaation rakenne, liikeidea ja arvot. Perehdytyksen tavoitteena on antaa työntekijälle yleiskuva organisaatiosta, toiminnan tarkoituksesta ja toimintatavoista. Laadukkaan perehdyttämisen voidaan ajatella jakautuvan kolmeen osaan. Perehdytys alkaa uuden työntekijän tiedottamisella ennen töihin saapumista. Toinen perehdytyksen vaihe alkaa heti työntekijän vastaanottovaiheessa. Perehdytys jatkuu myös alkuvaiheen jälkeen tehtäväkohtaisena työhön opastuksena (Perehdyttäminen ja työnopastus 2008.)

Laki työturvallisuudesta velvoittaa, että uudet työntekijät on perehdytettävä. Työntekijä on perehdytettävä myös työpaikan työturvallisuusasioihin. Perehdytyksessä on otettava huomioon työ, työvälineet sekä niiden oikea käyttö ja työtavat. Työntekijää on ohjeistettava työn haittojen ja vaarojen välttämiseksi. Lain tarkoituksena on parantaa työolosuhteita sekä -ympäristöä. Näin pyritään ylläpitämään ja turvaamaan työntekijän työkyky. Työntekijä on perehdytettävä poikkeus- ja häiriötilanteisiin (Työturvallisuuslaki 2002, § 1, § 14, § 18.)

Perehdytyksen aikana työntekijä tutustuu työyhteisöön. Työntekijän on hyvä oppia jo perehdytyksen alussa, mistä hänen on mahdollista saada lisätietoa (Kangas ym. 2007, 2-3.) Perehdytyksen päätavoite on oppiminen, joka täytyy ottaa perehdytyksen suunnittelussa huomioon. Perehdyttämiseen käytettävä oheismateriaali säästää varsinaiseen perehdyttämiseen menevää aikaa. Oheismateriaalista työntekijä pystyy myös myöhemmin tarkistamaan erilaisia käytännön asioita (Kangas ym. 2007, 6-7.)

4.2 Perehdytysopas perehdyttämisen tukena

Perehdyttämisen voi toteuttaa monella tavalla, joka suunnitellaan ja valitaan aina tilanteen mukaan (Kangas ym. 2007, 13). Perehdytysopas auttaa tukemaan oppimista ja siihen on hyvä tutustua etukäteen ennen työn aloittamista. Uuden tiedon sisäistäminen on helpompaa, kun on ollut mahdollisuus tutustua asiaan aiemmin esimerkiksi oppaan muodossa (Kangas ym. 2007, 10.) Ennen harjoittelua perehdytys on luonteeltaan valmistelua. Perehdyttäminen voidaan valmisteluvaiheessa toteuttaa kirjallisella materiaalilla. Materiaalin avulla harjoittelija voi itsenäisesti tutustua tulevaan harjoittelupaikkaansa. Etukäteen annettavalla materiaalilla voidaan antaa positiivinen mielikuva harjoittelupaikasta sekä motivoida opiskelijaa tulevaan harjoitteluun (Lainio 2008, 37–38.)

4.2.1 Perehdytysoppaan sisältö

Hyvän perehdytysopas vastaa sisällöltään käyttäjän tarpeita. Oppaassa käsiteltävän tiedon pitää pysyä ajan tasalla ja sen täytyy olla virheetöntä. Opasta suunniteltaessa on valittava tilanteeseen sopiva esitystapa (Parkkunen, Vertio & Koskinen-Ollonqvist 2001, 12.) Perehdytettävän oppimisen kannalta oppaassa esitellyt asiat on perusteltava hyvin, sillä se auttaa asioiden sisäistämässä (Kangas ym. 2007, 3,15). Koska vastaanottajan omaksumiskyky on rajallinen, pitää valita tuleeko materiaalista kattava vai tiivis tietopaketti. Asiat kannattaa esittää lyhyesti ja jättää pois kaikki ylimääräinen (Parkkunen ym. 2001, 12.)

4.2.2 Perehdytysoppaan kieli

Perehdytysoppaan kielen on hyvä olla selkokielistä ja sanasto tuttua. Selkokieltä käytettäessä otetaan huomioon esimerkiksi eri kansallisuuksista tulevat työntekijät ja he, joille lukeminen on jostain syystä haasteellista (Kangas ym. 2007, 3,15.) Monimutkaisia lauserakenteita ja vaikeita käsitteitä kannattaa välttää. Lyhyet ja selkeät lauseet kiinnittävät paremmin lukijan huomion. Opasta kirjoitettaessa on huomioitava lukijan taso ja valittava oppaan kieli vastaamaan hänen kykyjään (Parkkunen ym. 2001, 13.)

4.2.3 Perehdytysoppaan ulkoasu

Oppaan suunnittelussa ja toteutuksessa täytyy huomioida sisällön lisäksi ulkoasuun vaikuttavat kriteerit. Tekstin ulkonäöllä, asetelulla ja sijoittamisella on suuri vaikutus oppaan luettavuuteen ja asian sisäistämiseen. Oppaan täytyy olla helppolukuinen, selkeä ja mielenkiintoinen. Sisältö tuodaan selkeästi esille. Sisältöä voidaan selkeyttää tekstityypin ja tekstin koon valinnalla, käyttämällä värejä ja havainnollistavia kuvia. Tekstityypin ja sen koon valinnassa kannattaa kuitenkin käyttää harkintaa, ettei ulkoasu anna lukijalle epäuskottavaa vaikutelmaa (Parkkunen ym. 2001, 15–17.)

Tekstin sijoittelulla voidaan vaikuttaa sisällön selkeyteen. Otsikoinnilla ja harkituilla kappalejaoilla tekstiä voidaan jakaa osiin, mikä selkeyttää ulkoasua (Parkkunen ym. 2001, 16.) Tehostuksilla ja otsikoinnilla voidaan lisätä tärkeiden asioiden esille nousemista. Suositeltavia korostuskeinoja, kuten tekstin lihavointi ja suurempi kirjaisinkoko, kannattaa käyttää harkiten ja lähinnä vain otsikoissa. Tekstin alleviivausta tai sanojen harventamista ei suositella käytettäväksi (Parkkunen ym. 2001, 17.)

Kuvien käyttämisellä voidaan kiinnittää lukijan huomio ja niillä voidaan myös vaikuttaa tunteisiin ja asenteisiin. Kuvien avulla voidaan parantaa myös materiaalin yleistä kiinnostavuutta. Onnistuneella kuvituksella tuetaan tekstin sanomaa ja voidaan antaa lisätietoa aiheesta. Joskus kuvat voivat auttaa käsiteltävän asian ymmärtämisessä (Parkkunen ym. 2001, 17.) Ihminen kerää informaatiota koko ajan erilaisten aistinkanavien kautta. Uusi aistinkanavien kautta saatu informaatioyhdistelmä pystyy herättämään lukijan huomion. Esimerkiksi erilainen väri tai muoto voi herättää mielenkiinnon. Tuotteen esteettisen kokonaisuuden avulla voidaan vaikuttaa lukijan kiinnostumiseen tuotteeseen, mikä vaikuttaa pidentävästi tuotteen parissa vietettyyn aikaan (Jämsä 2000, 103-104.)

5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa laadukas perehdytysopas NordLabin Rovaniemen aluelaboratorioon, joka palvelee bioanalyttikko-opiskelijoita, harjoittelun opiskelijaohjausta sekä koko NordLabin Rovaniemen aluelaboratoriota. Työn tavoitteena on perehdytysoppaan avulla selkeyttää bioanalyttikko-opiskelijoiden harjoittelun kulkua ja auttaa heitä valmistautumaan tulevaan harjoittelujaksoonsa. Tavoitteena on myös tukea NordLabin Rovaniemen aluelaboratorion opiskelijaohjausta tuottamalla kirjallinen perehdytysopas suullisen perehdyttämisen rinnalle.

Perehdytysoppaassa esitellään lyhyesti Pohjois-Suomen laboratoriokeskuksen liikelaitoskuntayhtymä NordLab ja kerrotaan muun muassa organisaation arvoista. Perehdytysoppaassa esitellään Lapin sairaanhoitopiiriin kuuluva Lapin keskussairaala sekä NordLabin Rovaniemen aluelaboratorio ja sen eri työpisteet. Tarkoituksena on kertoa käytännön asioita, kuten mistä löytyvät pukukaapit, työvaatteet sekä kulkuavaimet.

Perehdytysopas tehtiin edistämään niin bioanalyttikko-opiskelijoiden oppimista kuin opiskelijaohjaustakin NordLabin Rovaniemen aluelaboratoriossa suoritettavissa harjoittelujaksoissa. Suurin hyöty perehdytysoppaasta tulee opiskelijoille, sillä perehdytysoppaalla pyritään selkeyttämään heidän harjoittelunsa aloittamista, etenemistä ja auttaa hahmottamaan harjoittelujakson tulevaa sisältöä. Perehdytysopas tulee olemaan opiskelijaohjaajien tukena arvioinnissa, harjoittelun suunnittelussa sekä ohjauksessa.

6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä, joka rakentui kahdesta osasta; fyysisestä tuotteesta ja loppuraportista. Tässä työssä perehdyttiin hyvän perehdytyksen kriteereihin, laadukkaan perehdytysmateriaalin piirteisiin, keskeisiin asioihin ohjatussa harjoittelussa sekä itsearvioinnin ja palautteen vaikutuksesta oppimisprosessiin. Työn tuloksena syntyi bioanalytikko-opiskelijoille suunnattu perehdytysopas Bioanalytiikan ammattitaitoa edistävälle harjoittelujakso II:lle NordLabin Rovaniemen aluelaboratorioon.

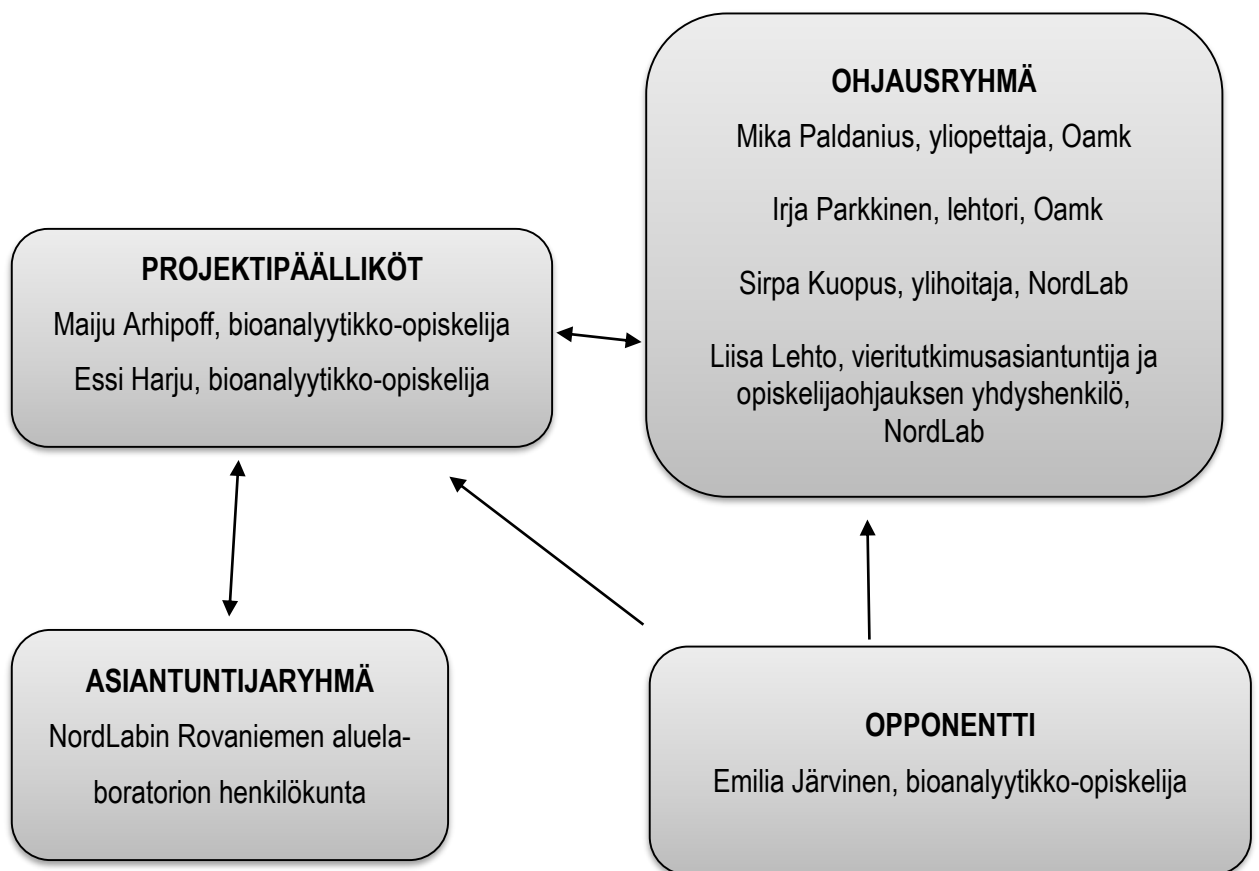
Opinnäytetyöstä syntyi materiaallinen tuote. Tuotteen kehitysprosessi voidaan jakaa viiteen vaiheeseen. Ongelman tai kehittämistarpeen tunnistaminen on tuotekehityksen ensimmäinen vaihe. Tässä opinnäytetyössä tuotettiin täysin uusi tuote. Ensimmäisen vaiheen jälkeen tulee ideointivaihe, jossa mietitään eri vaihtoehtoja tuotteen tekemiselle. Ideointivaiheessa mietitään, miten tuote saadaan vastaamaan käyttötarkoitustaan (Jämsä 2000, 29, 35.)

Ideoinnin jälkeen siirrytään tuotteen luonnosteluun, jossa eri tekijät ja näkökohdat ohjaavat suunnittelua. Luonnostelun tavoitteena on täsmentää, ketkä ovat tärkeimmät hyödynsaajat ja mitä ovat heidän tarpeensa (Jämsä 2000, 44.) Silloin myös kuullaan sidosryhmien jäsenten toiveita tuotteen suhteen (Jämsä 2000, 48). Tuotetta kehitellään luonnostelun jälkeen (Jämsä 2000, 54). Viimeistely on tuotekehitysprosessin viimeinen vaihe, jossa tuotetta voidaan muokata saatujen palautteiden perusteella. Viimeistelyvaihe voi sisältää yksityiskohtien hiomista tai esimerkiksi päivittämisen suunnittelua (Jämsä 2000, 81.)

6.1 Projektioorganisaatio

Opinnäytetyössä projektioorganisaatiota käytetään selkeyttämään työnjakoa ja vastuualueita (Silfverberg, 50). Kuviossa 1 voidaan tarkastella projektioorganisaation eri osien suhteita toisiinsa. Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana oli Pohjois-Suomen laboratoriokeskuksen liikelaitoskuntayhtymältä NordLab. Projektioorganisaation projektipäälliköitä olivat Maiju Arhipoff ja Essi Harju. Opinnäytetyön ohjausryhmään kuuluivat Oulun ammattikorkeakoulun puolesta yliopettaja Mika Paldanius sekä lehtori Irja Parkkinen. NordLabin puolesta ohjausryhmään kuuluivat ylihoitaja Sirpa Kuo-

pus sekä vieritutkimusasiantuntija ja opiskelijaohjauksen yhdyshenkilö Liisa Lehto. Opinnäyte-työmme opponoi eli vertaisarvioi bioanalyttikko-opiskelija Emilia Järvinen. Asiantuntijaryhmänä toimi NordLabin Rovaniemen aluelaboratorion henkilökunta. Heidän asiantuntijatietojaan tarvittiin perehdytysoppaan tuottamiseen.

KUVIO 1. Projektioorganisaatio

6.2 Aihe ja aiheen rajaus

Aihe perehdytysoppaalle saatiin syksyllä 2015, kun opinnäytetyöntekijät suorittivat keskussairaala-harjoittelujaksoaan NordLabin Rovaniemen aluelaboratoriossa. Harjoittelupaikan opiskelijaohjaajan kanssa keskusteltiin mahdollisuudesta parantaa harjoittelun sujuvuutta ja opiskelijaohjausta perehdytysoppaan avulla NordLabin Rovaniemen aluelaboratoriossa. Aihe otettiin mielenkiinnolla vastaan. Aiheesta tehtiin opinnäytetyösuunnitelma ja se hyväksyttiin NordLabin ylihoitajalla sekä vieritutkimusasiantuntijalla ja opiskelijaohjauksen yhdyshenkilöllä. Kun he hyväksyivät opinnäytetyösuunnitelman, opinnäytetyöntekijät hakivat virallista tutkimuslupaa NordLabin ylilääkäriltä. Tutkimuslupa myönnettiin ja opinnäytetyötä alettiin tehdä yhteistyössä NordLabin opinnäytetyön ohjaajien, asiantuntijaryhmän sekä koulun opinnäytetyön ohjaajan kanssa.

Aihe rajattiin koskemaan bioanalytiikko-opiskelijoiden Bioanalytiikan ammattitaitoa edistävä harjoittelujakso II:sta eli keskussairaalaharjoittelujaksoa. Oulun ammattikorkeakoulun bioanalytiikan koulutusohjelman opintosuunnitelman mukaan opintojakso sisältää harjoittelua verensiirtotoiminnassa 1,5op, kliinisessä neurofysiologiassa 1,5op sekä aikuisten- ja lasten näytteenotossa 2op. Näiden lisäksi opiskelija voi mielenkiintonsa mukaan tutustua laajasti muihin kliinisen laboratorion eri osa-alueisiin kuten kliiniseen kemiaan, hematologiaan tai kliiniseen mikrobiologiaan. Harjoittelun pituudesta ja monipuolisuudesta johtuen harjoittelussa ei syvennytä mihinkään osa-alueeseen. Bioanalytiikan ammattitaitoa edistävä harjoittelujakso III eli viimeinen harjoittelujakso bioanalytiikon koulutusohjelmassa katsotaan syventäväksi harjoitteluksi ja silloin opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa koko harjoitteluaikeensa valitsemassaan kliinisessä laboratoriossa. Bioanalytiikan ammattitaitoa edistävä harjoittelujakso I suoritetaan perusterveydenhuollon laboratoriossa ja se keskittyy näytteenottoon (Bioanalytiikan koulutusohjelma, Oulun ammattikorkeakoulu.)

Aiheen rajaus tuotteessa näkyy siinä, että perehdytysoppaassa ei syvennytä kliinisen laboratorion eri osa-alueisiin. Siinä kerrotaan vain perustietoa tehtävistä tutkimuksista, tutkimusmenetelmistä ja työpäivän kulusta. Perehdytysopas lähtee myös siitä oletuksesta, että opiskelija hallitsee näytteenoton perusteet eikä niitä kerrata enää perehdytysoppaassa. Työpiste-esittelyihin on lisätty punaiset laatikot, jotka sisältävät asioita, joita opiskelijan oletetaan tietävän ennen harjoittelujakson alkua eivätkä nämä välttämättä ole hallussa vielä ensimmäistä harjoitteluaan suorittavalla opiskelijalla.

Aihe rajattiin, sillä kaikkia harjoitteluja koskeva perehdytysopas olisi ollut erittäin laaja ja sen tekeminen olisi vaatinut huomattavasti enemmän aikaa, mitä opinnäytetyöntekijöillä ei opiskelun tässä

vaiheessa ollut. Lisäksi opinnäytetyön tekijät olivat vasta opiskeluvaiheessa, joten syventävää asiantuntijatietoa bioanalyytikon työstä kliinisen laboratorion eri osa-alueista ei ollut. Syventävän asiantuntijatiedon hankkiminen olisi vaatinut suurempaa panostusta asiantuntijaryhmältä ja koska he auttoivat perehdytysoppaan teossa muun työnsä ohessa, olisi tällainen vaatimus vienyt liikaa heidän aikaansa. Tilaaja halusi myös, että opas on napakka tietopaketti, josta kaikki ylimääräinen karsitaan selkeyden vuoksi pois. Tällaisenaan opasta voidaan käyttää pohjana, jos halutaan tehdä perehdytysopas myös muille NordLabin aluelaboratorioille.

6.3 Perehdytysoppaan suunnittelu

Opinnäytetyö aloitettiin perehdytysoppaan sisällön suunnittelulla. Ensimmäiseksi määriteltiin, mitä perehdytysoppaan tulisi sisältää, jotta opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite toteutuisivat. Suunnittelun alkaessa on hyödyllistä tutustua organisaation varsinaiseen toimintaan paikan päällä (Jämsä ym. 2000, 45). Projektipäälliköillä oli kokemusperäistä tietoa organisaation toiminnasta, sillä he olivat suorittaneet Bioanalyytikon ammattitaitoa edistävän harjoittelujakso II:n NordLabin Rovaniemen aluelaboratoriossa. Suunnittelussa otettiin huomioon, mitä projektipäälliköt itse toivoivat perehdytysoppaalta sekä millaisen perehdytysoppaan opinnäytetyön tilaaja halusi.

Suunnitelman pohjalta luotiin ensimmäinen versio perehdytysoppaasta. Siihen tehtiin sisällysluettelo, joka loi rungon tuotteelle. Rungon pohjalta hahmoteltiin pääotsikoiden sisältöä. Pääotsikot jaettiin kahden opinnäytetyön tekijän kesken. Koska projektipäälliköillä ei ollut aiempaa kokemusta perehdytysmateriaalin tekemisestä, he hyödynsivät kirjallisuutta, johon perehtyivät tietoperustaa tehdessään. Kirjallisuuteen perehtyminen on tärkeää työn suunnittelu- ja valmistusvaiheessa, mitä voidaan käyttää hyväksi tuotteen laadunvarmistuksessa (Jämsä ym. 2000, 50). Suunniteltu runko sekä ehdotukset sisällön suhteen lähetettiin ohjausryhmälle sekä asiantuntijaryhmälle palautteen ja lisäohjeiden saamiseksi.

Projektipäälliköt ja ohjausryhmä tapasivat heti opinnäytetyön suunnittelun alkuvaiheessa. Tapaamisessa pohdittiin molempien osapuolten ajatuksia tuotteen tulevasta sisällöstä ja ulkonäöstä ensimmäistä versiota apuna käyttäen. Tapaamisessa tarkennettiin perehdytysoppaan tavoitteita ja rajattiin sen sisältöä. Asiantuntijaryhmä vaikutti myös suuresti perehdytysoppaan sisältöön, sillä heillä oli kokemusperäistä tietoa siitä, mitä harjoittelijan olisi hyvä tietää ennen harjoittelun alkua.

Heidän toiveensa kerättiin sähköpostitse. Sisältöä suunniteltiin ja muutettiin niin opinnäytetyön ohjausryhmän kuin asiantuntijaryhmän toiveiden mukaan.

Suunnitteluvaiheessa on hyvä tuntee tuotteen tilanneen organisaation toimintaa ohjaavat säädökset ja ohjeet. Ne voivat olla esimerkiksi paikallisia tai alueellisia. Toimintaan perehdyttiin projektipäälliköiden harjoittelujakson aikana. Lisäksi tietoa saatiin paljon organisaation internet-sivuilta. Organisaatiokohtaiset säädökset on otettava huomioon tuotteen asiasisällön ja tyylin valinnassa. Jotkin arvot tai periaatteet voivat vaikuttaa tuotteen teossa (Jämsä ym. 2000, 49.) Organisaation arvot ja periaatteet tulivat esille ohjausryhmän ohjeiden kautta.

6.4 Perehdytysoppaan toteutus

6.4.1 Sisältö

Perehdytysoppaasta haluttiin tehdä selkeä ja houkutteleva. Sen toteutus jatkui suunnitteluvaiheessa tehdyn rungon muokkaamisella. Perehdytysoppaan alkuun tehtiin lyhyt johdanto. Sen avulla pyritään herättämään bioanalyttikko-opiskelijan mielenkiinto perehdytysopasta kohtaan. Johdannossa esitellään lyhyesti, miksi perehdytysopas on tehty ja mikä on sen tavoite ja tarkoitus. Johdannon tärkeimpänä tehtävänä on saada opiskelija tuntemaan itsensä tervetulleeksi harjoitteluun NordLabin Rovaniemen aluelaboratorioon ja motivoida opiskelijaa valmistautumaan tulevaan harjoittelujaksoonsa.

Johdannon jälkeen perehdytysoppaaseen tehtiin lyhyt esittely NordLabin organisaatiosta, toiminnan laajuudesta sekä NordLabin arvoista. Keskeisin sisältö kannatti esittää mahdollisimman täsmällisesti ja selkeästi (Jämsä ym. 2000, 54). Esittelyn lisäksi perehdytysoppaaseen laitettiin linkkejä NordLabin internet-sivuille, joista löytyy lisätietoa kyseisistä aiheista, jos opiskelija haluaa laajentaa tietämystään. Perehdytysoppaan alussa kerrottiin myös NordLabin Rovaniemen aluelaboratorion toiminnasta ja sen laajuudesta sekä henkilökunnasta. NordLabin Rovaniemen aluelaboratorion asiakkaat esiteltiin lyhyesti. Sen suurimmasta asiakkaasta, Lapin sairaanhoitopiiristä, kerrottiin hieman tarkemmin. Tiedon avulla toivottiin opiskelijan ymmärtävän NordLabin Rovaniemen aluelaboratorion merkitys osana alueensa terveyden- ja sairaanhoitoa.

NordLabin organisaation sekä Rovaniemen aluelaboratorion esittelyn jälkeen perehdytysoppaassa esitellään yleisiä käytännön asioita, joita on hyvä tietää harjoitteluun saapuessa. Näitä olivat esimerkiksi salassapitovelvollisuus, työvaatteet, kulkuavaimet ja työpaikalle kulkeminen. Tietojen lisäksi perehdytysoppaaseen laitettiin tärkeitä yhteystietoja, joihin opiskelija voi tarvittaessa olla yhteydessä. Yleisiä käytännön asioita mietittiin moneen otteeseen, sillä liian suuri informaatiomäärä vaikutti perehdytysoppaan luettavuuteen ja selkeyteen.

Perehdytysoppaassa esitellään lyhyesti NordLabin Rovaniemen aluelaboratorion eri työpisteet. Työpiste-esittelyissä pyrittiin ottamaan huomioon, millainen tieto auttaisi opiskelijaa parhaiten tulevaan harjoittelujaksoon valmistautumisessa. Pohjana käytettiin tietoperustan kautta saamaa tietoa oppimisesta sekä siitä, millainen on hyvä perehdytysopas. Työpiste-esittelyiden sisältöön vaikutti suuresti se, millaista tietoa projektipäälliköt olisivat itse toivoneet saaneensa ennen alkavaa harjoittelujaksoa ja mitä asiantuntijaryhmä toivoi työpiste-esittelyiden sisältävän.

Perehdytysoppaan työpiste-esittelyt sisältävät lyhyen yleisesittelyn kyseisessä kliinisessä laboratoriossa yleisimmin käytettävistä tutkimuksista ja tutkimusmenetelmistä, jotta opiskelija voi halutesaan tutustua niihin etukäteen. Yleisesittelyiden yhteyteen laitettiin Hyvä kerrata -tekstilaatikat, joista käy ilmi, mitä opiskelijan olisi hyvä tietää tai kerrata ennen harjoittelujakson alkua. Tekstilaatikoiden ympärille laitettiin punaiset kehykset niiden korostamiseksi ja esille tuomiseksi. Työpiste-esittelyihin laitettiin myös lyhyt kuvaus aamuvuorosta ja sen etenemisestä selkeyttämään opiskelijan käsitystä tulevista harjoittelupäivistä.

Työpiste-esittelyiden tavoite on antaa opiskelijalle mahdollisuus valmistautua paremmin tulevaan harjoittelujaksoon sekä auttaa tekemään itselleen oppimistavoitteet. Työpiste-esittelyiden avulla hänen on mahdollista tietää mitä työpisteissä tutkitaan ja millä menetelmillä. Tämän lisäksi työpiste-esittelyiden Hyvä kerrata -tekstilaatikat, tutkimusmenetelmät ja yleisimpien tutkimusten luettelot antavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lähtötasonsa ennen harjoittelujaksolle saapumista. Oletuksena on, että Bioanalytiikan ammattitaitoa edistävää harjoittelujakso II suorittava opiskelija tuntee yleisimmin käytettävien tutkimusmenetelmien periaatteet. Perehdytysoppaan tiedon avulla hänellä on vielä mahdollisuus kerrata teorian tietoa ennen harjoittelujakson alkua.

Perehdytysoppaaseen tehtiin osio työturvallisuudesta. Työturvallisuus katsottiin tärkeäksi osaksi harjoittelujaksoa. Perehdytysoppaassa käytiin läpi bioanalytiikon työssään yleisimmin kohtaamia

vaaratilanteita sekä toimintaohjeet vaaratilanteiden välttämiseksi ja niissä toimimiseksi. Työturvallisuusosiossa käsitellään lyhyesti muun muassa neulanpistotapaturmat sekä kemiallisten aineiden käsittely.

Perehdytysoppaan loppuun liitettiin kartta hätäpoistumisteistä ja NordLabin Rovaniemen aluelaboratoriosta. Kartasta käy ilmi, miten aluelaboratorio on rakentunut ja missä sijaitsevat aluelaboratorion eri työpisteet. Vaikka perehdytysoppaaseen laitettiin kuva hätäpoistumisteistä, opiskelijan on syytä tutustua aluelaboratorion pelastuskansioon vielä lisäksi ja tämä huomio mainittiin myös kuvan yhteydessä.

Projektipäälliköt olivat vastuussa aikataulutuksesta, työn tekemisestä ja tuottamisesta sekä projektin valmiiksi saattamisesta. Opinnäytetyöohjaajat auttoivat ja opastivat opinnäytetyöhön liittyvissä kysymyksissä sekä ohjasivat sen toteutusta. Opponoiija arvioi ja tarkisti kielen opinnäytetyösuunnitelmasta ja loppuraportista. NordLabin Rovaniemen aluelaboratorion asiantuntijaryhmä kertoi toiveistaan opinnäytetyön suhteen sekä osallistui työn suunniteluun ja lopullisen tuotoksen hyväksymiseen. Heiltä saatiin suurin osa tiedosta työpiste-esittelyihin. He kertoivat tai varmistivat käytettävät menetelmät, tehtävät tutkimukset sekä kertoivat laboratorion työpäivistä.

6.4.2 Ulkoasu

Selkeys ja houkuttelevuus huomioon ottaen perehdytysoppaan sivuista tehtiin pelkistettyjä. Tärkeitä kohtia aseteltiin lyhyesti punaisiin laatikoihin, jotka kiinnittävät lukijan huomion paremmin. Punainen laatikoiden avulla opiskelijan on mahdollista löytää sivun tärkein tieto lyhyesti ja ytimekkäästi, mikä helpottaa asioiden hahmottamista ja sisäistämistä. Suurimpien otsikoiden väriksi valittiin punainen, mikä kuvastaa NordLabin väriä.

Houkuttelevuutta haluttiin lisätä mielenkiintoisilla kuvilla aluelaboratorion eri osa-alueista. Opinnäytetyön projektipäälliköt ottivat kuvat NordLabin Rovaniemen aluelaboratoriossa. Kuvat pyrittiin ottamaan kohteista, jotka ovat laboratoriossa yleisiä. Analysaattorit vaihtuvat usein ja tästä syystä kuvia otettiin vain uusimmasta kliinisen kemian analysaattorista. Perehdytysoppaan kanteen kuvattiin kesäinen kuva Lapin keskussairaala, missä NordLabin Rovaniemen aluelaboratorio sijaitsee.

6.4.3 Käyttöönotto

Valmis perehdytysopas laitetaan PDF-muodossa NordLabin internet-sivulle. Perehdytysopas on opiskelijoille helposti saatavilla myös kotikoneella ja he pystyvät tutustumaan siihen ennen harjoittelujaksoaan. Perehdytysopas löytyy NordLabin internet-sivuilta kohdasta Tutkimus ja opetus, jonka alta löytyy kohta Opiskelijoille ja Rovaniemen aluelaboratorio. Perehdytysopas julkaistaan NordLabin internet-sivuilla opinnäytetyön hyväksymisen jälkeen.

6.5 Palaute

Perehdytysoppaasta kerättiin palautetta useaan otteeseen sen suunnittelun ja teon aikana. Palautetta pyydettiin pääasiassa ohjausryhmältä ja NordLabin Rovaniemen aluelaboratorion vastaavilta hoitajilta sekä opiskelijaohjaajilta. Jokaisen osa-alueen, kuten NordLabin yleisesittelyn, työpistekuvaukset ja työturvallisuuden, tarkisti kyseisen alueen vastuhenkilö. Palautteen avulla perehdytysoppaasta muokattiin ja paranneltiin sekä asiavirheet korjattiin.

Kaikkien tuotteiden kehittelyn eri vaiheisiin on hyvä käyttää esitestausta tai palautetta. Parhaita keinoja tuotteen toimivuuden testaamiseen on esitestausta. Koekäyttäjinä voi toimia projektissa mukana olleita jäseniä. Mukana olleet jäsenet eivät kuitenkaan välttämättä ole ensisijaisesti paras esitestaustavaihtoehto, sillä he ovat päässeet tutustumaan ja vaikuttamaan tuotteen sisältöön. Tämä voi vaikuttaa palautteen laatuun (Jämsä ym. 2000, 80.) Varsinaista esitestausta perehdytysoppaalle ei suoritettu, vaan NordLabin Rovaniemen aluelaboratorion työntekijät ja harjoittelijat antoivat palautetta valmiista perehdytysoppaasta.

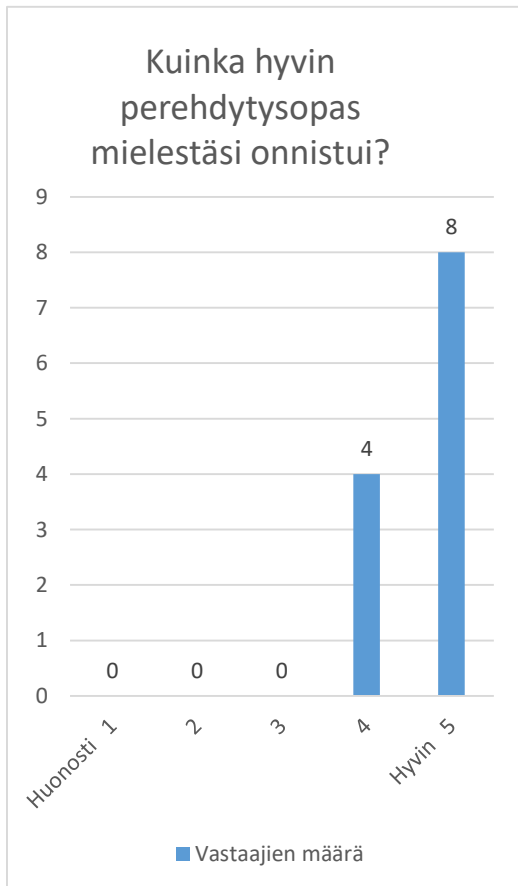
Valmiista perehdytysoppaasta kerättiin sekä suullista että kirjallista palautetta. Perehdytysopas, palautelomake sekä kirje vastauksille toimitettiin NordLabin Rovaniemen aluelaboratorioon, jotta työntekijät sekä harjoittelijat pystyivät työn niin salliessa tutustumaan perehdytysoppaaseen ja antamaan palautetta siitä. Tulosteeseen päädyttiin siksi, että palautteen keräykselle ei jäänyt paljoa aikaa ja perehdytysoppaan esittely koettiin helpommaksi, kun sen pystyi tekemään kasvatusten. Sähköpostia ei välttämättä lueta päivittäin ja jos lukeminen jostain syystä keskeytyy, voi työntekijä kokea työlääksi perehdytysoppaan uudelleen lataamisen ja oikean kohdan etsimisen. Perehdytysoppaan ollessa tulosteena, voi sen aina hetkeksi laittaa sivuun ja jatkaa lukemista myöhemmin. Palautelomakkeet tehtiin tulosteina samoista syistä kuin perehdytysopaskin.

6.5.1 Palautteen analysointi ja tulokset

Perehdytysoppaasta saatiin palautetta hieman odotettua vähemmän, yhteensä 12 palautettua kyselylomaketta. Kyselylomake löytyy liitteenä 1. Vähäiseen palautteeseen vaikutti varmasti se, että kirjallista palautetta kerättiin vain reilun kahden viikon ajan. Teimme kirjallisesta kyselylomakkeesta tarkoituksella tiiviin, jossa oli vain muutama kysymys ja vapaan sanan osuus. Yhdestä viiteen-pisteystyskysymyksillä pyrittiin saamaan suuntaa antavaa arvioita perehdytysoppaan onnistumisesta. Lisäksi kyselylomakkeeseen laitettiin kaksi avoimempaa kysymystä ja ”Vapaa sana”-osio. Kyselylomakkeesta haluttiin lyhyt ja nopeasti vastattava, minkä toivottiin vaikuttavan vastausmäärään.

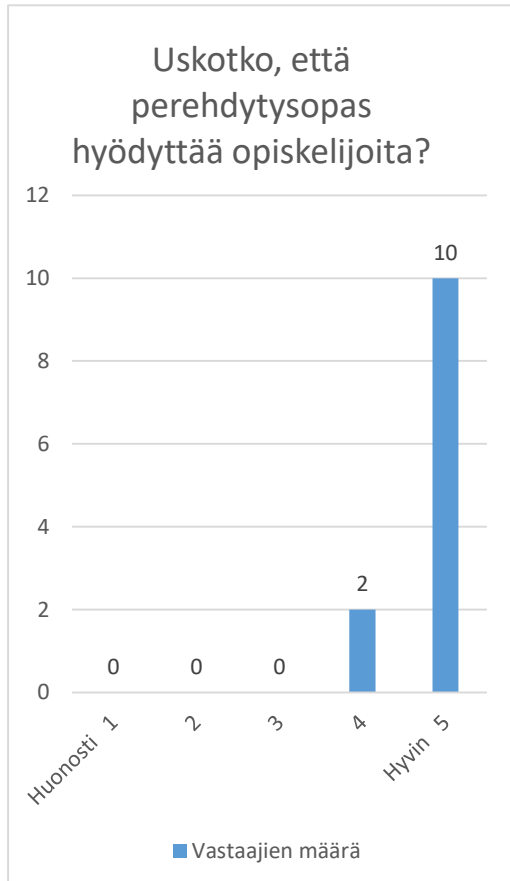
NordLabin Rovaniemen aluelaboratorion työntekijöiltä sekä harjoittelussa olleilta bioanalyttikko-opiskelijoilta kysyttiin, kokivatko he perehdytysoppaan tarpeelliseksi. Kaikissa saaduissa kirjallisissa palautteissa he vastasivat kyllä. Suullisen palautteen antaneet kokivat myös, että tehty perehdytysopas on tarpeellinen ja se hyödyttää harjoitteluun saapuvia bioanalyttikko-opiskelijoita monin eri tavoin. Perehdytysopasta pidettiin hyvänä yleisesittelynä NordLabin Rovaniemen aluelaboratoriosta ja sen toiminnasta myös muillekin kuin bioanalyttikko-opiskelijoille.

Kirjallisessa kyselylomakkeessa kysyttiin, miten hyvin perehdytysopas on vastaajien mielestä onnistunut. Arvio annettiin asteikolla 1-5, missä 1 on huonosti ja 5 on hyvin. Palautteen perusteella perehdytysopas on onnistunut hyvin. Kaikki vastaajat vastasivat perehdytysoppaan onnistuneen. Kuviosta 2 nähdään, että suurin osa vastaajista oli antanut perehdytysoppaan onnistumiselle arvosanan 5. Loput antoivat arvosanan 4.

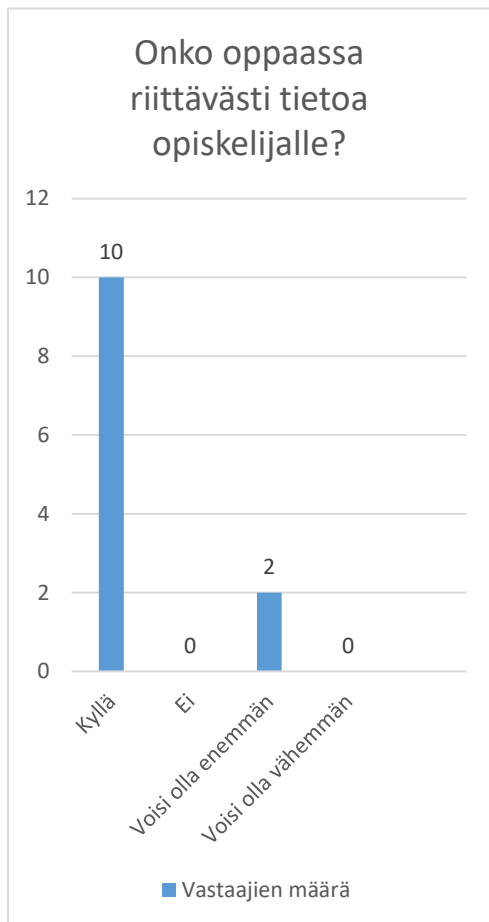
KUVIO 2. Diagrammi ensimmäiseen kysymykseen vastanneista.

Kyselylomakkeella haluttiin saada tietoa siitä, kokivatko vastaajat perehdytysoppaan hyödylliseksi. Tähän kysymykseen vastattiin yhtenevästi, sillä kaikki vastaajat antoivat arvosanan 4 tai 5 (Kuvio 3). Myös suullisen palautteen antajat kokivat perehdytysoppaan hyödyttävän opiskelijoita.

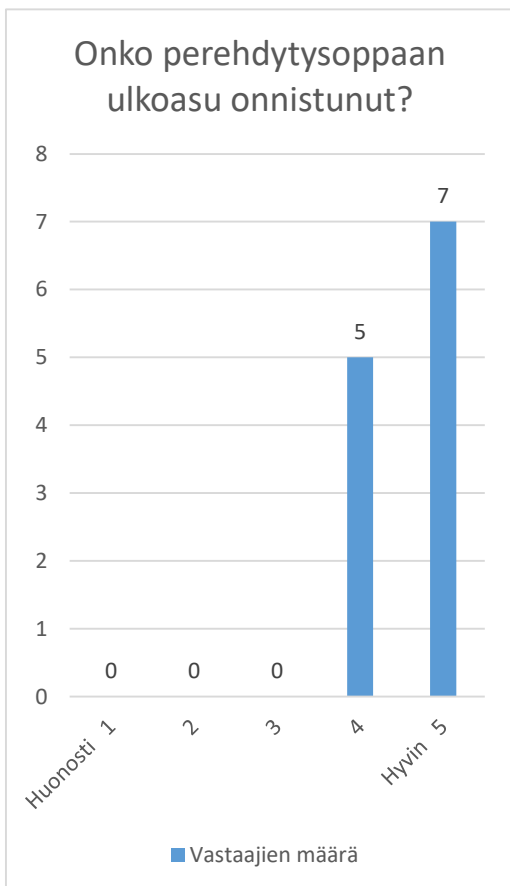
KUVIO 3. Vastausten jakaantuminen perehdytysoppaan hyödyllisyydestä

Palautteen antajia pyydettiin arvioimaan, sisältääkö perehdytysopas riittävästi tietoa bioanalyttikko-opiskelijoille. Kaksi vastanneista toivoivat, että tietoa olisi enemmän, mutta loput vastanneista kokivat tietoa olevan riittävästi (kuvio 4). Perehdytysoppaan työstämisen aikana palautetta saatiin tiedon riittävydestä. Perehdytysoppaaseen toivottiin lisää tietoa näytteenotosta, mutta koska perehdytysopas on suunniteltu Bioanalytiikan ammattitaitoa edistävälle harjoittelujakso II:lle, päätettiin, ettei näytteenotosta kerrota perusasioita.

KUVIO 4. Vastausten jakaantuminen tiedon riittävydestä

Kyselylomakkeessa kysyttiin perehdytysoppaan ulkoasun onnistumista. Vastausvaihtoehdot olivat asteikolla 1-5, missä 1 on huonosti ja 5 on hyvin. Vastaajien mielestä ulkoasu oli onnistunut hyvin ja vastaukseksi saatiin arvosanoja 4 ja 5 (kuvio 5). Palautteista jäi epäselväksi, miksi kaikki eivät antaneet arvosanaa 5 ja miten oppaan ulkoasua olisi voitu parantaa.

KUVIO 5. Vastaajien arviot perehdytysoppaan ulkoasusta

Pisteytyskysymysten jälkeen kysyttiin avoimet kysymykset. Ensimmäinen kysymys oli mistä palautteen antajat pitivät eniten perehdytysoppaassa. Vastaukseksi saatiin muun muassa, että havainnollistavat kuvat miellyttivät monia. Perehdytysopasta pidettiin selkeänä, minkä ansiosta siitä on helppo löytää tietoa. Perehdytysopasta kuvattiin lyhyeksi ja ytimekkääksi. Tietoa koettiin olevan monipuolisesti ja kattavasti, mutta ei kuitenkaan liikaa. Hyvä kerrata -laatikot olivat myös monien mielestä hyödyllisiä.

Toisena avoimena kysymyksenä oli, mikä perehdytysoppaassa miellytti vastaajia vähiten. Sanaston koettiin ontuvan ajoittain ja perehdytysoppaasta löytyi jonkin verran kirjoitusvirheitä. Osa vastaajista koki, että oppaan kieli ei ole aina selkeää ja kielioppia tulisi parantaa. Lähes jokainen, joka luki perehdytysoppaan, löysi sieltä eri parannusehdotuksia. Perehdytysopasta ei ollut mahdollista tarkistuttaa kaikilla NordLabin Rovaniemen aluelaboratorion työntekijöillä ennen sen valmistumista, jotta kaikki mahdolliset virheet olisi löydetty. Valitettavasti perehdytysopas jäi tältä osin puutteelliseksi. Palaute kerättiin perehdytysoppaan valmistumisen jälkeen, joten virheitä ei korjattu. NordLab pystyy kuitenkin päivittämään ja korjaamaan perehdytysopasta sen valmistumisen jälkeen. Kaikkien kyselylomakkeiden vastaukset taulukoitiin liitteeseen 2.

6.6 Perehdytysoppaan hyödynnettävyys

Perehdytysopas pyrittiin toteuttamaan niin, että se on helppo päivittää ja muokata. Vaikka perehdytysopas tarkoitettiin kolmannen vuoden bioanalytiikko-opiskeijoille Bioanalytiikan ammattitaitoa edistävälle harjoittelujakso II:lle, voi sitä hyödyntää myös muiden harjoittelujaksojen kohdalla. Opas tarjoaa perustietoa NordLabista yrityksenä sekä NordLabin Rovaniemen aluelaboratorion toiminnasta ja henkilökunnasta. Kliinisen laboratorion osa-alueet ovat myös lyhyesti esiteltynä oppaassa, joten muutkin opiskelijat saavat hyvän kuvan NordLabin Rovaniemen aluelaboratorion kliinisten laboratorioden toiminnasta ja toiminnan laajuudesta.

Perehdytysopas suunniteltiin niin, että sitä on helppo muokata. Perehdytysoppaan pohjaa ja rakennetta on mahdollista hyödyntää muissakin NordLabin aluelaboratorioissa, jos heillä on tarve opiskelijoiden perehdytysoppaalle. Lisäksi perehdytysopasta on mahdollista laajentaa niin, että sen hyöty myös muissa bioanalytiikan ammattitaitoa edistävissä harjoittelujaksoissa kasvaa.

7 POHDINTA

7.1 Opinnäytetyön arviointi

Saavutimme tuottamamme perehdytysoppaan tavoitteet mielestämme hyvin. Perehdytysoppaasta saatiin selkeä ja houkutteleva tuote. Haasteelliseksi koettiin perehdytysoppaan sisällön rajaaminen, ja oppaan sisältö muuttui useaan kertaan. Ongelmallisinta oli esittää kaikki NordLabin Rovaniemen aluelaboratorion osa-alueet ja työpisteet samalla tavalla, sillä niissä oli keskenään suuria eroavaisuuksia.

Perehdytysopas tehtiin tukemaan bioanalytiikko-opiskelijoiden harjoittelun aloitusta ja sen kulkua. Perehdytysoppaaseen valitut käytännön asiat ja yhteystiedot valittiin tukemaan tätä ajatusta. Mielestämme onnistuimme valitsemaan perehdytysoppaan alkuun ne tarvittavat tiedot, joita opiskelija mahdollisesti tarvitsee harjoittelunsa alussa. Perehdytysoppaan alkuun kootut yleiset asiat ovat helposti saatavilla ja löydettävissä.

Opinnäytetyön tavoitteeksi asetettiin myös NordLabin Rovaniemen aluelaboratorion opiskelijaohjauksen kehittäminen perehdytysoppaan avulla. Perehdytysoppaasta opiskelijaa ohjaavat työntekijät näkevät, mitä asioita pidetään tärkeänä Bioanalytiikan ammattitaitoa edistävässä harjoittelujakso II:ssa. Oppaassa käytetyt Hyvä kerrata -laatikot toimivat tässä mielestämme hyvin. Niistä voi nopeasti tarkistaa, mitkä ovat tärkeimpiä asioita, mitä opiskelijan pitäisi hallita ja ohjaajan käydä opiskelijan kanssa läpi.

Mielestämme perehdytysopas edistää opiskelijan itsearviointia niin hänen harjoittelujaksostaan kuin omien oppimistavoitteidensa saavuttamisesta. Perehdytysopas voi toimia eräänlaisena ohjeena omien oppimistavoitteiden suunnittelussa. Koska opiskelijoilla ei välttämättä ole tietoa esimerkiksi siitä, mitä kliinisen kemian NordLabin Rovaniemen aluelaboratoriossa tehdään, hänen voi olla vaikea asettaa oppimistavoitteita tälle kliinisen laboratorion osa-alueelle. Kliinisen laboratorion osa-alueiden työpiste- ja aamuvuorokuvaukset antavat opiskelijalle paremman kuvan laboratorion toiminnasta, jolloin hänen on helpompi miettiä omia oppimistavoitteitaan. Oppaan kautta opiskelija voi myös pohtia, onko hän oppinut tärkeimmät asiat harjoittelujaksonsa aikana ja onko hän saavuttanut asettamansa oppimistavoitteet.

7.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Perehdytysoppaan sisältö tuotettiin moniammatillisena yhteistyönä opinnäytetyöohjaajien ja NordLabin Rovaniemen aluelaboratorion työntekijöiden, opiskelijaohjaajien, vastuuhoitajien ja työnsuojavaltuutetun kanssa. Eri osa-alueiden asiantuntijat ovat tarkastaneet perehdytysoppaassa esitettyjen tietojen paikkaansa pitävyyden. Lähteiksi käytettiin laadukkaita lähteitä kuten Työ ja Hyvinvoinnin laitosta, Opetusministeriötä ja NordLabin omia ohjeita. Vaikka perehdytysoppaan tuottamisessa ei käytetty arkaluontoisia tietoja potilaista tai yrityksestä, ei tuotetta annettu kolmannen osapuolen luettavaksi.

Perehdytysoppaaseen valitut kuvat eivät loukkaa tekijänoikeuksia, sillä kuvat ovat projektipäälliköiden itse kuvaamia, eikä niitä ole käytetty muissa yhteyksissä. Kirjallisuusviitteet merkittiin asianmukaisella tavalla sekä perehdytysoppaaseen että opinnäytetyön loppuraporttiin. Perehdytysoppaan luotettavuutta parannettiin tarkistuttamalla se eri alan asiantuntijoilla ja vastuuhoitajilla.

7.3 Opinnäytetyön tekijöiden ammatillinen kasvu

Opinnäytetyön tekeminen opetti lähdekriittisyyttä. Opinnäytetyön tekijät hyväksyivät lähteet vain sellaisilta tahoilta, joiden tiedettiin olevan luotettavia. Opinnäytetyöprosessin aikana pyrittiin käyttämään mahdollisimman tuoretta tietoa. Opinnäytetyöhön hyväksyttiin myös vanhempaa tietoa, sillä käsitteistä, kuten oppiminen, löytyvä vanhempi kirjallisuus on pysynyt osittain samana. Opinnäytetyön tekijöiden ATK- ja tiedonhakutaidot kehittyivät huomattavasti opinnäytetyön teon aikana. Opinnäytetyön tekijät oppivat käyttämään koulun ja kirjastojen tarjoamia tietokantoja ja etsimään tietoa eri tavoin. Tietoa etsittiin suomen ja englannin kielellä. Sopivien lähteiden löytämiseksi täytyi pohtia eri hakuvaihtoehtoja, mitä aiemmin koulutuksessa oli tullut esille. Koulun tarjoaman kirjallisuuslähteiden lisäksi niitä etsittiin esimerkiksi Oulun kaupungin ja yliopiston kirjastoista.

Opinnäytetyön tekeminen kehitti laajasti opinnäytetyön tekijöiden ammatillista kasvua. Opinnäytetyö opetti paljon uutta opinnäytetyön keskeisistä käsitteistä, kuten oppimisesta ja perehdyttämisestä. Käsitteistä etsittiin laajasti tietoa eri lähteistä. Tuotetta tehdessä opittiin hyödyntämään tätä teorian tietoa ja pystyttiin itse arvioimaan tuotteen laatua. Uuden tiedon perusteella pohdittiin erilaisia vaihtoehtoja perehdytysoppaan toteuttamiseen.

Opinnäytetyöprojekti vaati laajaa yhteistyötä ohjausryhmän ja asiantuntijaryhmän kanssa. Opinnäytetyön tekijät oppivat työskentelemään virallisesti suuren organisaation kanssa ja noudattamaan heidän käytäntöjään ja toivomuksiaan. Sosiaaliset vuorovaikutustaidot kehittyivät, sillä apua ja ohjeistusta tarvittiin niin ohjausryhmältä kuin asiantuntijaryhmältä koko opinnäytetyön prosessin ajan. Opinnäytetyö tehtiin parityönä ja tämä opetti paljon yhteistoiminnallisuudesta. Opinnäytetyön tekijät oppivat tekemään kompromisseja ja neuvottelemaan, jotta pääsisivät parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen.

7.4 Jatkotutkimusaiheet

Jatkotutkimusaiheita opinnäytetyölle on useita. Valmis perehdytysopas on mahdollista laajentaa niin, että se koskisi kaikkia bioanalytiikan ammattitaitoa edistäviä harjoittelujaksoja. Tämä tarkoittaisi sitä, että perehdytysopasta laajennettaisiin NordLabin Rovaniemen aluelaboratoriolle. Bioanalytikoiden ensimmäinen harjoittelujakso keskittyy näytteenottoon. Valmis perehdytysopas lähtee olettamuksesta, että näytteenottoon liittyvät perusasiat ovat jo opiskelijan hallussa eikä niitä sen vuoksi esitellä oppaassa. Viimeinen harjoittelujakso katsotaan syventäväksi harjoittelujaksoksi, jossa bioanalyttikko-opiskelija syvenyy tiettyyn kliinisen laboratorion osa-alueeseen. Perehdytysopas ei ole tarpeeksi kattava vastaamaan tämän harjoittelujakson tarpeita.

Opinnäytetyönä tuotettua perehdytysopasta on mahdollista käyttää pohjana muille NordLabin aluelaboratorioiden perehdytysoppaille. Vaikka perehdytysoppaassa oleva tieto koskee pääsääntöisesti NordLabin Rovaniemen aluelaboratoriota, se sisältää myös paljon yleistä tietoa NordLabista organisaationa ja työturvallisuudesta. Perehdytysoppaan runko suunniteltiin siten, että se on helposti muokattavissa.

Perehdytysoppaan käyttöä voisi tutkia laajemminkin sen ollessa opiskelijoiden käytössä. Tutkimuksessa voisi selvittää perehdytysoppaan hyödyllisyyttä ja toimivuutta. Lisäksi perehdytysoppaan tieto vanhenee nopeasti, sillä laboratorialalla tapahtuu jatkuvaa kehitystä. Jatkotutkimusaiheena voisi siis olla myös perehdytysoppaan päivittäminen.

LÄHTEET

Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon. Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet. 2006. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Opetusministeriö. Viitattu 12.9.2016. http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2006/Ammattikorkeakoulusta_terveydenhuoltoon.html

Bioanalytiikan koulutusohjelma. Oulun ammattikorkeakoulu. Viitattu 15.2.2016. https://oiva.oamk.fi/tietoa_opiskelusta/opintojen_suunnittelu/opas/koulutusohjelmat/?sivu=k_kuvaus&lk=s2013&id=764

Bioanalyttikko (AMK). Oulun ammattikorkeakoulu. Viitattu 12.9.2016. <http://www.oamk.fi/fi/koulutus/amk-tutkintoon-johtava-koulutus/bioanalyttikko/>

Coffield, Frank. 1998. The learning society. Learning at Work. University of Bristol. Great Britain: The policy press

Harra, K., Raitaniemi, V. & Ruohotie, P. 2000. Työpaikkakouluttajan opas: yritysanalyyseja ja työpaikkakouluttajan opetussuunnitelmia. Helsinki: OKKA-säätiö

Heinonen, N. 2004. Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu: suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö: Terveydenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunta.

Hulkari, K. 2006. Työssäoppimisen laadun käsite, itsearviointi ja kehittäminen sosiaali- ja terveysalan ammatillisessa peruskoulutuksessa. Tampere University Press 2006: Taju, Tampereen Yliopistopaino Oy. Opinnäytetyö.

Janhonen, S. & Vanhanen-Nuutinen, L. 2005. Kohti asiantuntijuutta: oppiminen ja ammatillinen kasvu sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: WSOY.

Jarvis, Peter. 1995. Adult & continuing education: theory and practice. Second Edition. New York: Routledge

Jarvis, Peter. 2004. Adult education & lifelong learning: theory and practice. 3 edition. London: RoutledgeFalmer

Jämsä, K. & Manninen, E. 2000. Osaamisen tuotteistaminen sosiaali- ja terveysalalla. Vantaa: Tummavuoren Kirjapaino Oy

Kangas, P. & Hämäläinen, J. 2007. Perehdyttämisen suunnittelu ja toteutus. Työturvallisuuskeskuksen palveluryhmän julkaisu. Vantaa: Nykypaino Oy.

Kauppila, R. A. 2003. Opi ja opeta tehokkaasti: psyykinen valmennus oppimisen tukena. Jyväskylä: PS-Kustannus

Laine, A., Ruishalme, O., Salervo, P., Siven, T. & Välimäki, P. 1999. Opi ja ohjaa sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Laine, A., Ruishalme, O., Salervo, P., Siven, T. & Välimäki, P. 2009. Opi ammattiin. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Lainio, A. 2008. Perehdyttäminen – käytäntöjä ja kasvatusta. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden laitos, aikuiskasvatus. Pro gradu -tutkielma.

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 1994/559, 28.6.1994. Viitattu 19.9.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940559>

Männikkö L & Pohjatalo A. Itseohjautuvuus. OK-opintokeskus. Viitattu 15.2.2016. <http://koulutaja.ok-opintokeskus.fi/itseohjautuvuus>

Parkkunen, N., Vertio, H. & Koskinen-Ollonqvist, P. 2001. Terveysaineiston suunnittelun ja arvioinnin opas. Helsinki: Terveiden edistämisen keskus.

Perehdyttäminen ja työnopastus. 2008. Viitattu 12.9.2016. http://turva50.me.tut.fi/index.php?main_select=6&sub_select=2

Rauste-von Wright, M., Wright, J. v. & Soini, T. 2003. Oppiminen ja koulutus. 9. uud. p. Helsinki: WSOY.

Romppanen, B. & Pohjanheimo, E. 2004. Työpaikkaohjaaja opiskelijan arvioijana ja ohjaajana : näkökulmana kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen. 2. p. Helsinki: Educa-Instituutti

Rose, G & Rukstalis, M & Schuckit, M 2005, Informal Mentoring Between Faculty and Medical Students, Academic Medicine, Vol. 80, No. 4 / April 2005

Ruohotie, P. 2000. Oppiminen ja ammatillinen kasvu. 1.-2. painos 2002. Porvoo; Helsinki; Juva: WSOY

Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus, 2008. Valvira. Viitattu 12.9.2016. http://www.valvira.fi/terveydenhuolto/hyva-ammatinharjoittaminen/salassapito/salassapito-_ja_vaitiolovelvollisuus

Silfverberg, P. Ideasta projektiksi: Projektinvetäjän käsikirja. Viitattu 1.10.2016. http://www.helsinki.fi/urapalvelut/materiaalit/liitetiedostot/ideasta_projektiksi.pdf

Työturvallisuuslaki 738/2002, 23.8.2002. Viitattu 12.9.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake perehdytysoppaasta

Liite 2. Taulukko kyselylomakkeiden vastauksista

PALAUTELOMAKE

Olen Työntekijä

Ympyröi vastauksesi, kiitos!

Harjoittelija

1. Oliko opiskelijoiden perehdytysoppaalle mielestäsi tarvetta? Kyllä Ei

2. Kuinka hyvin perehdytysopas mielestäsi onnistui?

Huonosti 1 2 3 4 5 Hyvin

3. Uskotko, että perehdytysopas hyödyttää opiskelijoita?

Huonosti 1 2 3 4 5 Hyvin

4. Onko oppaassa riittävästi tietoa opiskelijalle?

1 Kyllä 2 Ei 3 Voisi olla enemmän 4 Voisi olla vähemmän

5. Onko perehdytysoppaan ulkoasu onnistunut?

Huonosti 1 2 3 4 5 Hyvin

6. Mistä pidit eniten oppaassa?

7. Mistä pidit vähiten?

8. Vapaa sana

Kiitos vastauksestasi!

TAULUKKO KYSELYLOMAKKEIDEN VASTAUKSISTA

	Oliko perhdytys-oppaalle mielestäsi tarvetta?	Kuinka hyvin perhdytysopas mielestäsi onnistui (1-5)	Uskotko, että perhdytysopas hyödyttää opiskelijoita (1-5)	Onko oppaassa riittävästi tietoa	Onko perhdytysoppaan ulkoasu onnistunut (1-5)	Mistä pidit eniten oppaassa?	Mistä pidit vähiten oppaassa?	Vapaa sana
Vastaaja 1	Kyllä	5	5	Kyllä	4	käytännöllinen, monipuolinen mahdollisuus lukea. Hyvä kerrata-laatikot nopeuttavat silmäilyä		oppaan pitää tulla sellaiseen paikkaan esim. intra missä opiskelijat pääsevät lukemaan sitä esim. kotona
Vastaaja 2	Kyllä	5	5	Kyllä	5			
Vastaaja 3	Kyllä	5	5	Kyllä	5	selkeä jaottelu, helppo hakea tietoa	sanasto ontuu harvoin, käytännön vs. teorian sanasto	Hyvän ja laajan työn tehny ootte! Seuran, ootte!
Vastaaja 4	Kyllä	5	5	Kyllä	4			
Vastaaja 5	Kyllä	4	5	Voisi olla enemmän	5	selkeys, kuvat	joitain asioita olisi tarkemmin ja lisätietoa	

	Oliko perhe-oppaalle mielestäsi tarvetta?	Kuinka hyvin perhe-oppaasi onnistui (1-5)	Uskotko, että perhe-oppaasi hyödyttää opiskelijoita (1-5)	Onko oppaasi riittävästi tietoa	Onko perhe-oppaasi onnistunut (1-5)	Mistä pidit oppaassa?	Mistä pidit vähiten oppaassa?	Vapaa sana
Vastaaja 6	Kyllä	5	5	Kyllä	4	selkeys, hyvä asiasisältö, riittävän laaja, mutta tarpeeksi lyhyt, hienoja kuvia	voisi olla A5-kokoinen lehtinen, jonka voisi jakaa käteen kaikille harjoittelijoille ja miksei myös uusille työntekijöille	
Vastaaja 7	Kyllä	5	4	Kyllä	4	Hyvä kerrata-laatikot, joista voi vielä tsekata työpösteen olennaisimmat asiat		
Vastaaja 8	Kyllä	4	4	Kyllä	4	lyhyt ja ytimekäs, kuvat plussaa ja pienet "tietoisikut"		
Vastaaja 9	Kyllä	5	5	Kyllä	5	Hyvä kerrata-laatikoista ja havainnollistavista kuvista		monipuolinen ja kattava opas
Vastaaja 10	Kyllä	4	5	Kyllä	5	tiivis tietopaketti ei ole liian pitkä	tieto vanhenee nopeasti	hyvä tuote
Vastaaja 11	Kyllä	4	5	Voisi olla enemmän	5		voisi olla laajempi (käsitteä myös muita harjoittelujaksoja)	kiitos

	Oliko perhdytys-oppaalle mielestäsi tarvetta?	Kuinka hyvin perhdytysopas mielestäsi onnistui (1-5)	Uskotko, että perhdytysopas hyödyttää opiskelijoita (1-5)	Onko oppaassa riittävästi tietoa	Onko perhdytysoppaan ulkoasu onnistunut (1-5)	Mistä pidit eniten oppaassa?	Mistä pidit vähiten oppaassa?	Vapaa sana
Vastaaja 12	Kyllä	5	5	Kyllä	5	selkeä		